

Tant lon
Seû-dj'
Dimèré foû,
K'n'sarîz dîre,
L' tins long
K'a-dj'
Di scrîre
Mi sôu !
*

“C’ki vînt d’ rif èrva d’ raf” : èsse ki s’ èstéve à l’ oridjine “cki vînt d’ribes (robes = vols) èrva d’rapes (rapines) ? Vola li dmande k’i gn’avéve au coron dèl pâdje 55. Arîz pinsé k’ène sakî aréve trové l’ bon èsplikâdje di c’pitite ratoûrnûre k’mès vîs parints dijîne sovént ? V’s’ arîz wadjî k’vos euchiche piérdu !

I nos-a don falu trové kwè-t-èt kèsse tot seû. Euchoz vos aujes, nancheûs come on èst, ça n’a néen stî tro deûr. Kwè ki...

Vola : l’ ratoûrnûre n’ èst néen d’ ayîr, non pus d’ l’ôte ayîr. Èle rimonte bén wôt.

“Rifler”, ki vînt do vî djèrmin “riffilôn”, èstéve dèdja d’ usâdje è 1170 èt voléve ossi bén dîre “s’bate” ki “rôyî”. Vêci, i purdêve li sins di “scroter”, “rober”.

“Rafle”, vînt èto do djèrmin èt èstéve è uzâdje au XIIIe siècle. On s’ è sièrvéve dins lès djeûs d’ caûrs, lès caûtes, lès dés, à l’ astchèyance. Po lès bîteus, s’ èstéve in “côp gagnant”. Tot come kan, au djeû d’ couyon, vos avoz, vos, è vos mwins, totes lès boenes triomfes à z-abate !

A l’oridjine, nosse ratoûrnûre èstéve don :

“Tot
ck’i
vînt
d’rifles
èrva d’ rafles
1)”. Otrumint dit
: “Tot ck’i stî
gangnî è scrotant s’
èrva râde s’ piède au
djeû” !

Nos rtrovant co insi, dins dês boches do XXIe siècle, dês mos k’ont d’pus d’ût cints ans d’ âdje. C’ èst dês mos do “roman” k’on z-èst acostumé à batijî d’ “vî-françès”. Vèyoz la l’ aroke ? N’ èstîne néen DEDJA tot simplumint dês mos d’ WALON ?

I nos fauréve tévozé rsatchî d’nos tiêsses dês idêyes k’on z-î a stîchî ètir faîtes dispû dês razans !

Insi, nosse “Clèyante do Swêr” i gn’ a wêre nos dijéve ki “ “pèstèler” èst foû do “françès d’ rerefînce” mins ki d’mère amon nos ôtes dins les dialèkes picards èt sùd-walons” ! Kan on s’ rind conte k’ on pèstèléve dèdja è 1160 dins “Chronique des ducs de Normandie” pa Benoit de Ste Maure on s’ dit ki causéve èt sîcrîjéve è walon èt néen è vî françès !

Après tot, èsseki Bruno Latini, è 1260, ni dijéve-t-i néen è s’ “Lîve do Trèsor” ki : “Cist livres est escriz en romans, selonc le patois dês François” ! A costé, si néen pus wôt, vos avîz, dèdja, l’ walon ki donéve s’ coleûr aus lingâdjes Gaulwès (Waulwès ? aloz sawè ☺). Alèz, on s’ va mète à r’lîre dês vîs papîs è roman èt vos bén rade moustrer k’ on a d’ kwè s’ rècrèster amon nos autes. On a roviyî pask’on lîjéve mau lès sîcrîjâdjes di nos ratatayons Po l’ “moens” on î trove dèdja sakants môdes rmètus au djou (sins l’ sawè ?) paus rfondeus d’ audjourdu.

1) Po ièsse djusse, on trove dins “Galus èt Galataye” da Lome Cretin k’ a moru è 1525 : “Car l’an passé, lansquenays por desertes, N’ y ont laissé rifle ne rafle, certes.”

“Rafle s’ èstéve éto on djenre di ramonasse èt “rifle” come kî diréve dês schwaches, dês scafiotes, dês pélakes... ”

